

№5

MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR

ILMIY ELEKTRON JURNALI

**ISSN: 2181-3965
VOLUME 5
TOSHKENT 2026**

“MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” ILMIY ELEKTRON JURNALI TAHRIRIYAT KENGASHI RAISI

To‘lqin Zakirovich Teshabayev – tahririyat kengashi raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI

Mehmonov Sultonali Umaraliyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘quv ishlari bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Karimova Komila Daniyarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Yoshlar masalalari va ma‘naviy-marifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Hududiy ta‘lim masalalari va markazlar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sindarov Sherzod Egamberdiyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Infratuzilmalarni rivojlantirish va iqtisod ishlari bo‘yicha prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Saparov Aktam Jo‘rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori

Islamkulov Alimnazar Xudjamuratovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Pardayev Abdunabi Xoliqovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Kuziyev Islomjon Ne‘matovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Baymuratov Tursunbay Maxkambayevich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Omonov Akrom Abdinazarovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Qongratbay Avezimbetovich – texnika fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Jumayev Nodir Xosiyatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi deputati

Haydarov Nizomiddin Hamroyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Raviprakash G. Dani – Xalqaro ta‘lim konsultanti, professor (AQSH)

Bagautdinova Nailya Gumerovna – Qozon federal universiteti Boshqaruv, iqtisodiyot va moliya instituti direktori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Rossiya Federatsiyasi)

Sharifzoda Mu‘min Mashokir – Tojik davlat huquq, biznes va siyosat instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Tojikiston Respublikasi)

Maley Elena Borisovna – Polotsk davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent (Belarus Respublikasi)

Asif Mahbub Karim – Malayziya Menejment va tadbirkorlik universiteti professori (Malayziya qirolligi)

Piter Xayk – Yevropa amaliy fanlar va menejment instituti ilmiy ishlar bo'yicha prorektori (Chexiya Respublikasi)

Yavuz Demirel – Kastamonu universiteti professori (Turkiya Respublikasi)

Jo'rayev Abdug'affor Safarovich – Termez agrotexnologiyalar va Innovatsion rivojlanish instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ismanov Ibroxim Nabiyeovich – Farg'ona politexnika instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xayriddinov Azamat Botirovich – Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti prorektori iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Tashnazarov Samiddin Nizamovich – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nurmanov Ulug'bek Anorbayevich - Bank-moliya akademiyasi “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasida professori, iqtisodiyot fanlari doktori

Yakubova Nargiz Tursunbayevna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Mamatov Baxadir Safaraliyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qiyosov Sherzod Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Urazaliyev Kamoliddin Tajikulovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

JURNAL TAHRIRIYATI

Saparov Aktam Jo'rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori, dotsent

Avlokulov Anvar Ziyadullayevich – ilmiy muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Aliqulov Mehmonali Salohiddin o'g'li – mas'ul muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Buxorova Moxira Samandarovna – muharrir

O'zbekiston Respublikasi OAK Rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 364-son qarori bilan “Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari yuzasidan assosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali
23.11.2022-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№R-566966** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: **№049864**

MUNDARIJA			
1.	Meyliyev Obid Raxmatullaevich	Soliqlarning byudjet daromadlaridagi ahamiyatini oshirish	7
2.	Мирзаева Матлуба Ғайбулла қизи	Тижорат банкларининг капитал базасини мустаҳкамлашнинг методологик ва амалий асосларини такомиллаштириш	14
3.	Жабборов Насриддин Мирзаодилович, Юнусова Шохсанам Муротовна, Бебутова Зулайхо Хамидовна, Сафарова Севара Қахрамон қизи	Тошкент вилояти туристик ҳудудлари имижини модели учун барқарорлик таҳлили	19
4.	Мухамедова Севара Абдуллаевна	Тижорат банкларида кичик бизнес лойиҳаларини кредитлашда банк таваккалчиликларини баҳолаш ва бошқариш тизими	27
5.	Abduqayumov Elyorbek Ulug'bek o'g'li, Yo'ldosheva Oygul Zokir qizi	Janubiy Koreya kinoindustriyasining iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni va ta'siri	33

ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ КАПИТАЛ БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШНИНГ МЕТОДОЛОГИК ВА АМАЛИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Мирзаева Матлуба Гайбулла қизи

*катта ўқитувчи PhD
банк ҳисоби ва аудит кафедраси
Тошкент давлат иқтисодиёт университети
E-mail: mirzayevamatluba76@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8019-4195*

Аннотация. Мазкур мақолада тижорат банклари капитал базасини мустаҳкамлашнинг методологик ва амалий асослари тадқиқ этилган. Капитал етарлилиги коэффицентларининг халқаро стандартлари, миллий банк тизимидаги амалиёт таҳлил қилинган, капитални шакллантириш манбаларини диверсификациялаш, дивиденд сиёсати ва субординацион қарз воситаларидан фойдаланиш бўйича таклифлар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: тижорат банки, капитал база, капитал етарлилиги, Базель III, субординацион қарз, дивиденд сиёсати, банк рискари, устав капитали, захира капитали, капитализация, банк тизими барқарорлиги, рентабеллик.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКИХ И ПРАКТИЧЕСКИХ ОСНОВ УКРЕПЛЕНИЯ КАПИТАЛЬНОЙ БАЗЫ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ

Мирзаева Матлуба Гайбулла қизи

*старший преподаватель, PhD
кафедра банковский учет и аудит
Ташкентский государственный
экономический университет
E-mail: mirzayevamatluba76@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8019-4195*

Аннотация. В статье исследованы методологические и практические основы укрепления капитальной базы коммерческих банков. Проанализированы международные стандарты достаточности капитала и практика национальной банковской системы, разработаны предложения по диверсификации источников формирования капитала, дивидендной политике и использованию субординированных долговых инструментов.

Ключевые слова: коммерческий банк, капитальная база, достаточность капитала, Базель III, субординированный долг, дивидендная политика, банковский риск, уставный капитал, резервный капитал, капитализация, устойчивость банковской системы, рентабельность.

IMPROVING THE METHODOLOGICAL AND PRACTICAL FOUNDATIONS FOR STRENGTHENING THE CAPITAL BASE OF COMMERCIAL BANKS

Mirzayeva Matluba Gaybulla kizi

*Senior Lecturer, PhD
Department of “Banking Accounting and Audit”
Tashkent State University of Economics
E-mail: mirzayevamatluba76@gmail.com
ORCID: 0009-0005-8019-4195*

Abstract. This article examines the methodological and practical foundations for strengthening the capital base of commercial banks. International capital adequacy standards and national banking practice are analyzed, and proposals are developed for diversifying capital formation sources, dividend policy, and the use of subordinated debt instruments.

Keywords: commercial bank, capital base, capital adequacy, Basel III, subordinated debt, dividend policy, banking risk, authorized capital, reserve capital, capitalization, banking system stability, profitability.

Кириш

Хозирги кунда молиявий бозорларнинг глобаллашуви, рақобатнинг кучайиши ва иқтисодий ноаниқликларнинг ортиб бориши шароитида тижорат банкларининг барқарорлиги ва ишончилигини таъминлашда капитал базанинг мустаҳкамлиги алоҳида аҳамият касб этмоқда. Банк капитали нафақат мижозлар ва кредиторлар олдидаги мажбуриятларни қоплаш воситаси, балки банк фаолиятини кенгайтириш, янги молиявий маҳсулотларни жорий этиш ва рискларни бошқариш имкониятларини оширувчи асосий омил ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикасида банк тизимини ислоҳ қилиш ва рақобатбардошлигини ошириш бўйича қабул қилинган давлат дастурлари, жумладан, банк-молия соҳасини янада эркинлаштириш ва хусусийлаштириш борасидаги чора-тадбирлар дастурлари, тижорат банкларининг капиталлашув даражасини ошириш, уларнинг халқаро стандартларга мослигини таъминлаш вазифасини долзарб масала сифатида белгилаб бермоқда. Айниқса, Базель қўмитасининг капитал етарлилиги бўйича талаблари (Базель III) миллий банк тизимида изчил жорий этилаётган бир пайтда, банкларнинг ички захираларини кучайтириш, капитал сифатини яхшилаш ва капитал шакллантириш манбаларини диверсификациялаш зарурати юзага келмоқда.

Мавзунинг долзарблиги шундан иборатки, кўпгина тижорат банклари, айниқса кичик ва ўрта миқёсдаги банklar, капитал етарлилиги коэффицентларини меъёрий даражада ушлаб туриш билан боғлиқ муаммоларга дуч келмоқда. Бунга банк фойдасининг паст даражаси, дивиденд тўловларининг устав капиталини камайитириши, ташқи капитал жалб қилиш имкониятларининг чекланганлиги ва миллий фонд бозорининг етарли даражада ривожланмаганлиги каби омиллар сабаб бўлмоқда.

Мазкур тадқиқотнинг мақсади тижорат банкларининг капитал базасини мустаҳкамлашнинг методологик асосларини чуқур таҳлил қилиш ҳамда амалиётда қўлланилиши мумкин бўлган аниқ таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқишдан иборат. Тадқиқот вазифалари сифатида қуйидагилар белгиланди: банк капитали тушунчаси ва унинг таркибий элементларини назарий жиҳатдан ёритиш; капитал етарлилигини баҳолашнинг халқаро ва миллий методологияларини қиёсий таҳлил қилиш; миллий тижорат банклари мисолида капиталлашув даражасининг амалдаги ҳолатини таҳлил қилиш; капитал базасини мустаҳкамлаш бўйича илмий асосланган таклифлар ишлаб чиқиш.

Адабиётлар шарҳи

Банк капитали ва унинг етарлилиги масалалари жаҳон иқтисодий адабиётида кенг ўрганилган мавзулардан бири ҳисобланади. Хорижий иқтисодчилардан Ж.Синки, П.Роуз, Э.Гилл каби олимлар ўз асарларида банк капиталининг моҳияти, функциялари ва уни бошқариш усулларини атрофлича ёритиб берган. Хусусан, банк капиталининг асосий функциялари сифатида ҳимоя (буфер) функцияси, оперетив функция ва тартибга солувчи функция ажратиб кўрсатилади [1].

Базель банк назорати қўмитасининг 1988 йилдаги биринчи келишуви (Базель I)дан бошлаб, капитал етарлилигини баҳолашнинг халқаро стандартлари изчил такомиллаштириб борилган. Базель II ва Базель III ҳужжатларида капитал таркибига қўйиладиган талаблар кучайтирилиб, биринчи даражали капитал (Tier 1), иккинчи даражали капитал (Tier 2) ва қўшимча буфер капитал (capital conservation buffer, countercyclical buffer) тушунчалари жорий этилди [2]. Бу борада, айниқса, глобал молиявий инқироз (2008-2009 йй.) сабоқлари асосида банк капиталининг сифати ва ликвидлилигига қўйиладиган талаблар сезиларли даражада қаттиқлаштирилгани таъкидланади.

МДХ мамлакатлари ва Марказий Осиё минтақаси иқтисодчилари, жумладан рус олимлари О.И.Лаврушин, Г.Г.Коробова ҳамда ўзбек иқтисодчилари Ш.З.Абдуллаева, Т.М.Каранина, Б.Ю.Ходиев ва бошқалар томонидан тижорат банклари капитал базасини мустаҳкамлаш масалалари миллий иқтисодиёт хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда тадқиқ этилган. Уларнинг тадқиқотларида ривожланаётган бозор иқтисодиёти шароитида банк капиталини шакллантиришнинг ички (ажратилмаган фойда, захира жамғармалари) ва ташқи (қимматли қоғозлар чиқариш, субординацион қарз, чет эл инвестициялари) манбаларини уйғунлаштириш зарурлиги алоҳида таъкидланади [3].

Америка ва Европа банк тизимлари тажрибасини ўрганиш шуни кўрсатадики, ривожланган мамлакатларда банк капиталини мустаҳкамлашнинг асосий воситаларидан бири сифатида конвертацияланувчи облигациялар (contingent convertible bonds, CoCo bonds) кенг қўлланилади. Бундай воситалар банк капитали белгиланган чегарадан пасайган тақдирда автоматик равишда акцияларга айланиб, банкнинг капитал буферини тиклашга хизмат қилади [2]. Марказий ва Шарқий Европа мамлакатлари банк тизимларида эса, асосан, хорижий бош банклар томонидан амалга ошириладиган капитал киритиш (capital injection) амалиёти устувор бўлиб, бу минтақа банкларининг юқори капиталлашув даражасини таъминлаган.

Шу билан бирга, мавжуд адабиётларда капитал базасини мустаҳкамлашнинг амалий механизмлари, хусусан, миллий банк тизимида дивиденд сиёсатини оптималлаштириш, субординацион облигациялар бозорини ривожлантириш ҳамда давлат иштирокидаги банкларнинг хусусийлаштирилиши жараёнида капиталлашув муаммоларини ҳал этиш масалалари етарли даражада ёритилмаган, деб ҳисоблаймиз. Бу ҳолат мазкур тадқиқотнинг илмий янгилигини белгилайди.

Тадқиқот методологияси

Тадқиқот жараёнида умумилмий ва хусусий тадқиқот усулларидан фойдаланилди. Хусусан, назарий материалларни тизимлаштириш ва умумлаштиришда мантикий таҳлил ва синтез усуллари, статистик маълумотларни таҳлил қилишда қиёсий таҳлил, динамик таҳлил ва коэффициентлар усули, шунингдек, графикали ва жадвалли тасвирлаш усулларидан фойдаланилди.

Тадқиқотнинг ахборот базасини Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг расмий статистик маълумотлари, тижорат банкларининг йиллик молиявий ҳисоботлари, Базель банк назорати қўмитасининг меъёрий ҳужжатлари ҳамда халқаро молия институтлари (Жаҳон банки, Халқаро валюта фонди)нинг таҳлилий шарҳлари ташкил этди.

Капитал етарлилигини баҳолашда асосий кўрсаткич сифатида капитал етарлилиги коэффициенти (КЕК) қўлланилди, у қуйидаги формула орқали ҳисобланади: $КЕК = (Умумий капитал / Рискка тортилган активлар) \times 100\%$. Ушбу кўрсаткич миллий меъёрий талабларга (камида 13%) ва Базель III стандартларига (камида 10,5%, буфер капитал ҳисобга олинган ҳолда) мослиги нуктаи назардан таҳлил қилинди.

Шунингдек, тадқиқотда капиталнинг таркибий тузилишини баҳолаш учун биринчи даражали капитал улуши, устав капиталининг умумий капиталдаги улуши, ажратилмаган фойданинг капиталлашув даражасига таъсири каби кўрсаткичлардан фойдаланилди. Таҳлил учун 2021-2025 йиллар давомидаги миллий тижорат банкларининг йиғма молиявий кўрсаткичлари асос қилиб олинди.

Таҳлил ва натижалар

Ўзбекистон банк тизимининг сўнгги йиллардаги ривожланиш динамикаси таҳлили шуни кўрсатадики, тижорат банкларининг умумий капитали изчил ўсиб бормоқда, бироқ бу ўсиш асосан давлат иштирокидаги йирик банклар ҳисобига таъминланмоқда. Хусусий ва хорижий капитал иштирокидаги банкларнинг капиталлашув суръати нисбатан секинроқ кечмоқда, бу эса банк тизимида капитал тақсимотининг номуаносиблигини келтириб

чиқармоқда.

Капитал етарлилиги коэффиценти бўйича таҳлил шуни кўрсатадики, кўпчилик йирик тижорат банклари меъёрий талабдан юқори кўрсаткичларга эга, аммо баъзи ўрта ва кичик банкларда бу кўрсаткич меъёрий чегарага яқинлашган ҳолатлар кузатилмоқда. Бунинг асосий сабаби сифатида кредит портфелининг тезкор ўсиши натижасида рискка тортилган активлар ҳажмининг капитал ўсиш суръатидан юқори бўлиши кўрсатилиши мумкин.

Банк капиталининг таркибий тузилиши таҳлили шуни кўрсатадики, устав капитали умумий капиталнинг катта қисмини ташкил этади, ажратилмаган фойда ва захира жамғармаларининг улуши эса нисбатан паст. Бу ҳолат банкларнинг ички манбалар ҳисобига капиталлашуви заифлигидан, шунингдек, дивиденд сиёсатининг устувор бўлиб, фойданинг сезиларли қисми акциядорларга тарқатилаётганидан далолат беради.

Субординацион қарз воситаларидан фойдаланиш амалиёти миллий банк тизимида ҳали кенг тарқалмаган. Хорижий тажрибада субординацион облигациялар иккинчи даражали капитални шакллантиришнинг муҳим манбаи ҳисобланади, бироқ миллий фонд бозорининг чуқур эмаслиги ва инвесторлар базасининг чекланганлиги бу воситанинг кенг қўлланилишига тўсқинлик қилмоқда.

1-жадвалда келтирилган шартли маълумотлар миллий тижорат банклари гуруҳларининг капитал етарлилиги кўрсаткичлари динамикасини иллюстрация қилади. Кўриниб турибдики, йирик банклар гуруҳида капитал етарлилиги коэффиценти барқарор равишда меъёрий даражадан юқори сақланиб турибди, ўрта банклар гуруҳида эса сўнгги йилларда пасайиш тенденцияси кузатилмоқда, бу ҳолат уларда капиталлаштиришнинг кўшимча чора-тадбирларини талаб этади.

1-жадвал.

Банк гуруҳлари бўйича капитал етарлилиги коэффиценти динамикаси, % (шартли маълумотлар)*

Банк гуруҳи	2022 й.	2023 й.	2024 й.	2025 й.
Йирик банклар (давлат иштирокидаги)	17,8	18,2	17,5	18,0
Ўрта банклар (хусусий капитал)	15,1	14,3	13,6	13,2
Кичик банклар	14,6	13,9	13,1	12,8
Банк тизими бўйича ўртача	16,2	16,0	15,4	15,6

*Манба: муаллиф томонидан Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг очиқ статистик маълумотлари асосида тузилган.

Хорижий инвестицияларнинг банк капиталига жалб қилиниши борасида ҳам муайян муаммолар мавжуд. Хусусан, миллий банк тизимидаги хусусийлаштириш жараёнларининг секинлиги, инвестиция муҳитининг нисбатан юқори риск даражаси билан боғлиқлиги хорижий стратегик инвесторларнинг банк капиталига киритиладиган маблағлари ҳажмини чеклаб қўймоқда.

Банкларнинг активлар рентабеллиги (ROA) ва капитал рентабеллиги (ROE) кўрсаткичлари таҳлили шуни кўрсатадики, паст рентабеллик даражасига эга банклар ўз фойдаси ҳисобига капиталлашув суръатини ошириш имконига эга эмас. Бу ўз навбатида уларни ёки ташқи капитал жалб қилишга, ёки активлар ва кредит портфели ўсиш суръатини секинлаштиришга мажбур қилади. Шунингдек, инфляция даражасининг юқорилиги шароитида банк капиталининг реал қиймати эрозияга учраши, яъни номинал капитал ўсиши билан бирга унинг сотиб олиш қобилияти пасайиши ҳолати ҳам кузатилмоқда, бу эса капитал етарлилигини нафақат номинал, балки реал кўрсаткичлар асосида ҳам баҳолаш заруратини кўрсатади.

Ўтказилган таҳлил натижасида капитал базасини мустаҳкамлашнинг қуйидаги

йўналишлари асослани: биринчидан, банкларнинг ажратилмаган фойдани капиталлаштириш амалиётини кенгайтириш, яъни дивиденд сиёсатини капитал етарлилиги кўрсаткичлари билан боғлаган ҳолда, юқори риск даражасидаги банкларда дивиденд тўловларини вақтинча чеклаш механизмини жорий этиш; иккинчидан, субординацион облигациялар бозорини ривожлантириш мақсадида институционал инвесторлар (пенсия жамғармалари, суғурта компаниялари) учун қулай солиқ ва меъёрий шароитлар яратиш; учинчидан, давлат иштирокидаги банкларни халқаро молия институтлари билан ҳамкорликда босқичма-босқич хусусийлаштириш орқали хорижий капитал жалб қилиш имкониятларини кенгайтириш; тўртинчидан, кичик ва ўрта банкларнинг бирлашуви (M&A) орқали капиталлашув даражасини ошириш механизмларини рағбатлантириш; бешинчидан, банкларда рискка асосланган капитал бошқаруви тизимини (ICAAP) жорий этишни кучайтириш.

Хулоса

Ўтказилган тадқиқот натижасида шундай хулосага келиш мумкинки, тижорат банкларининг капитал базасини мустаҳкамлаш банк тизими барқарорлигини таъминлашнинг энг муҳим шартларидан бири ҳисобланади. Миллий банк тизимида капиталлашув даражасини ошириш учун нафақат меъёрий-ҳуқуқий базани такомиллаштириш, балки капитал шакллантиришнинг амалий механизмларини диверсификациялаш зарур.

Тадқиқот давомида аниқланган асосий муаммолар — капитал тақсимоотидаги номутаносиблик, ички манбалар ҳисобига капиталлашувнинг заифлиги, субординацион қарз бозорининг ривожланмаганлиги ва хорижий инвестицияларнинг чекланганлиги — комплекс ёндашув асосида ҳал этилиши лозим.

Тавсия этилган чора-тадбирлар, жумладан, риск даражасига боғлиқ дивиденд сиёсати, субординацион облигациялар бозорини ривожлантириш, хусусийлаштириш жараёнларини жадаллаштириш ва рискка асосланган капитал бошқаруви тизимини жорий этиш, миллий тижорат банкларининг капитал базасини мустаҳкамлаш ҳамда уларнинг халқаро стандартларга мослигини таъминлашга хизмат қилади.

Шунингдек, конвертацияланувчи облигациялар каби инновацион молиявий воситаларни миллий амалиётга босқичма-босқич жорий этиш, банк назорати органлари томонидан капитал сифатини мунтазам стресс-тестлар орқали баҳолаш ва банкларнинг узок муддатли капиталлаштириш стратегиясини ишлаб чиқишни мажбурий тартибга солиш тавсия этилади. Келгусидаги тадқиқотларда мазкур тақлифларнинг амалиётга жорий этилиши натижаларини эмпирик баҳолаш, шунингдек, турли банк гуруҳлари учун капиталлашув моделларини эконометрик усулларда синаш долзарб йўналиш бўлиб қолади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Sinkey J.F. Commercial Bank Financial Management. – New Jersey: Pearson, 2019. – 784 p.
2. Basel Committee on Banking Supervision. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. – Basel: BIS, 2011.
3. Абдуллаева Ш.З. Банк иши. Дарслик. – Тошкент: Иқтисодиёт, 2021. – 512 б.
4. Лаврушин О.И. Банковское дело: учебник. – М.: КНОРУС, 2020. – 800 с.
5. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг расмий сайти. – URL: <https://cbu.uz>
6. Rose P.S., Hudgins S.C. Bank Management and Financial Services. – New York: McGraw-Hill, 2018. – 752 p.
7. Каранина Т.М. Капитализация банковской системы: теория и практика. – М.: Финансы и статистика, 2019. – 320 с.
8. Ходиев Б.Ю., Тошматов Ш.А. Тижорат банклари молиявий барқарорлигини таъминлаш масалалари // Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар. – 2023. №2. – Б.45-53.

